

■ Svenska deckare och kriminalromaner säljer i miljonupplagor världen över.
■ I en artikelserie i Aftonbladet träffar deckardebutanten

Benjamin Andréé några av landets största författare i genren och får nyttiga tips och råd på vägen.

■ Vad är egentligen nyckeln till framgång?

- Att skriva en bok är som att bygga ett hus

Veteranen Viveca Sten, 62, har sedan debuten med den första delen i den populära serien om Morden i Sandhamn sålt över 7 miljoner böcker och hon är utgiven i fler än 40 länder.

Just nu är hon aktuell med *Dalskuggan*, som är den andra delen i hennes nya deckarserie som utspelar sig i Åre.

Fler än någonsin drömmer om att göra resan som Viveca Sten har gjort. Pandemin har skapat en riktig manusboom och de stora förlagen har noterat en markant ökning av inskickade manus.

-De ouppfyllda författardrömmarna har säkert fått näring av att man suttit hemma och inte alls haft lika mycket att göra, menar Viveca Sten.

Kan vem som helst kan skriva en bok?

-Det går att läsa sig till hur man ska gå till väga för att skriva ett manus med dialog och miljöskildringar. Och du kan komma otroligt långt med ihärdighet och flit. Men för att skriva en bok som andra människor faktiskt vill läsa så krävs det talang och kreativitet. Du måste ha förmågan att kunna måla upp en bild i läsarens sinne som känns levande, verklig och som berör.

"Ett enormt arbete"

En vanlig uppfattning är att författaren får en idé, skriver ihop sitt manus, skickar in det till förlaget, i värsta fall lite redigering på det och sedan trycks boken.

-Om det ändå vore så enkelt. Att skriva en bok är ett enormt arbete. En av mina starkaste grenar är min disciplin. Jag är jätteduktig på att sätta mig ner och få jobbet gjort. Att skriva, och att skriva om. Det är min största talang. Jag är en arbetsmyra.

Du har tidigare beskrivit skrivprocessen och liknat det med att bygga ett hus. Kan du utveckla?

-Precis, ett första utkast eller det vi författare kallar synopsis är som

Viveca Sten om vad som krävs: talang, kreativitet och disciplin

Andra delen i *Åremorden*.

Jonas Malmström och Alexandra Rapaport i *"Morden i Sandhamn"*.

arkitektteckningarna när du ska bygga ett hus. Du förstår hur det ska se ut, och att det ska bli ditt hem. Eller i det här fallet, en bok. Men det finns bara i teorin.

-Sedan gör du en första manusversion. Den går att likna vid att du satt upp själva grundstommen till huset, väggar, golv och tak. Du drar rör och elledning. Nu går det att se hur huset ser ut. Men du kan inte bo där. Det är inget hem. Manuset har ännu inte blivit någon bok.

-Nästa version, det är då du i husbygget stoppar in vitvaror, målur och tapetserar. Kaklar upp badrummet. Nu börjar du få en tydligare bild av projektet. Men du kan fortfarande inte bo i ditt hus. Och det finns ingen färdig bok att läsa.

-Inästa version börjar manus ta form. Det är nu du börjar möblera. Du ställer in säng, soffa, stolar och sådant. Nu skulle du till nöds kunna sova över. Kanske låta någon läsa ditt manus?

Börja piffa

-Efter tydligare bearbetning börjar det arta sig. Nu fördjupas ditt arbete. Bestick stoppas in i lådan, sängar bäddas och mattor rullas ut. Kanske kommer du på att det fattas några stolar? Du gör kompletteringar och tillägg.

-I nästa version börjar du piffa ordentligt. Läger en pläd på säng-

en, snygga kuddar i soffan och konststen sitter på väggarna. Du slipar på manuset. Nu kan du faktiskt flytta in. Nu finns en i princip färdig bok.

-Men, det är så att du ska få hem tidningen Sköna Hem som ska göra ett reportage. Så nu görs det allra sista finliret i manuset. Du fyller ett fat med gula citroner och gröna äppel, kanske tänder ett doftljus för den där sista touchen. Ställer en buket tulpaner på bordet. Nu är du klar! Sköna Hem kan komma och fotografera. Du kan skicka boken till tryck.

Lämnar inget åt läsaren

Vad är det vanligaste misstaget en nybliven författare gör?

-Att man broderar ut språket. I sin iver att få läsaren att förstå vad den borde tycka så ströslar man med adjektiver. Personer ska titta förvånade, betrakta saker nyfiket och bete sig underligt. Istället för att gestalta situationer så ägnar man sig åt att redovisa hela skeendet. Till slut blir inget kvar för läsaren att reagera på. Författaren har redan talat om exakt hur håret glittrar i solen, och hur rosiga kinderna är och i vilket tillstånd kvinnans inre befinner sig i.

När den här intervjuen görs är Viveca Sten inne i en tuff period i sitt skapande och mitt i skrivprocessen av tredje boken i *Åremorden*, som släpps i oktober.

-Jag håller på att dra alla rör och

ledning. Det är svårt. Fast synopsis säger ditten så säger magkänslan datten. Att gå från 30 sidor synopsis till över 400 sidor bok är väldigt mycket text. De första 100 sidorna är alltid helt hopplösa. Det är trögt och allt är klichéartat och banalt. Ingen har någonsin skrivit så mycket floskler som jag nu staplar på varandra i mitt manus. Just nu är jag på sidan 132 och det börjar flyta.

-Men lika tröga som de första hundra sidorna alltid är, lika kul är de sista 150 sidorna. Då bara sprutar historien fram. Då är jag lika nyfiken som alla andra på vad som ska hända.

Ny bok i höst

Hur ser arbetet ut fram till release i oktober?

-Manuset lämnas in nu i vår, sedan är det textbearbetning i juni och juli. Sommaren ryker som vanligt. Det är en nackdel med att ha en bok som kommer ut i oktober. Sommaren blir så i anspråktagande. I augusti blir det finlir. Då blir det att 'piffa, tända ljus och lägga äpplen i en skål'. Sedan korrektur i slutet av augusti och boken skickas till tryck i september.

Bli det några nya mord i Sandhamn sedan?

-Jag fegar lite och skjuter på det beslutet. Jag känner absolut att jag inte är klar med Nora och Thomas i Sandhamn. Samtidigt är jag fortfarande så förläskad i Åre och trivs med att hänga med Hanna och Daniel där. De är som nya coola kompisar som jag får nytt syre av.

"Morden i Sandhamn" blev också en stor succé i tv, kommer Åremorden att filmatiseras?

-Om jag talar om det så måste jag döda dig, avslutar Viveca Sten med ett skratt.

Fotnot: Benjamin Andréé debuterade med pusseldeckaren *Helix* hösten 2021.

Benjamin Andréé
tips@aftonbladet.se

EN ARBETSMYRA Viveca

Foto: KELD NAVNTØFT / TVILLI

Foto: MARTIN SYLVEST/RITZAU SCANPIX

FARTFYLLT FIRANDE

Firandet av drottning Margrethes 50 år på trolen startade på Tivoli i Köpenhamn i lördags. Dansare från de stora baletthusen genomförde tillsammans med den danska kungliga baletten en föreställning av koreografen John Neumeier. Före dess blev det en vild start på firandet. Den färgstarka danska drottningen klev på berg- och dalbanan från 1914 och skrattrade sedan stort när vagnen rusade nerför backen.

Foto: PETR DAVID JOSEK/AP

KOLLA IN KOTTEN

Djurparken i Prag har fått en riktigt fin attraktion från Kina - ett par myrkottar. Arten är utrotningsshotad och lever främst på stäpper i Afrika och Asien. Kroppen täcks av fjäll. Myrkottar gillar myror och termiter, som de slukar med sin långa och klibbiga tunga.

Få skrivardrömmarna att slå in

– Det vanligaste är att folk har en idé. Så skriver de några sidor och sedan fastnar de och stirrar på ett blankt papper. Du måste skriva för att ha något att jobba med. Hur useult jag än tycker det jag skriver är så vet jag att jag fixar det under redigeringsprocessen. Men om jag har ett blankt papper så finns inget att jobba med. Så mitt bästa råd är att skriva.

– Mitt andra råd är att läsa. Gärna böcker om att skriva. Stephen King har gjort en jättebra bok om det. Även Kristina Ohlsson har gjort en. Elisabeth George likaså. Men läs andra böcker också. För varje bok du läser så lär du dig något.

Mitt bästa råd är att skriva

"Jag fångades direkt"

Förläggaren Karin Linge om Viveca Sten.

– När jag läste manuset till Vivecas första kriminalroman fångades jag direkt av hur skickligt hon kontrasterade de idylliska skärgårdsmiljöerna med ond bråd död. Det var så tydligt att hon kände och älskade de platser som skildrades, och att hon lagt ner ett enormt arbete på att skapa en trovärdig, engagerande och spännande intrig. Dessutom skapat två sympatiska, komplexa huvudkaraktärer med härlig dynamik mellan sig och stor utvecklingspotential.

– Arbetet med Vivecas Sandhamnserie tillhör en av min karriärs absoluta höjdpunkter. Det har varit otroligt roligt att följa hur Viveca genom talang och hårt arbete utvecklats som författare, hur hon har vunnit läsarnas kärlek både i Sverige och världen. Nu är hon en av landets mest älskade och framgångsrika deckarförfattare.

Sten säger att hennes största talang är att hon är en arbetsmyra. "Jag är jätteduktig på att sätta mig ner och få jobbet gjort."

Foto: CAROLINA BYRMO

Protester i Armeniens huvudstad Jerevan i början av maj. Foto: AP

Kräver premiärministerns avgång efter olöst konflikt med grannen

Årkefienderna Armenien och Azerbajdzjan har enats om "diskutera" ett fredsavtal gällande Nagorno-Karabach. Det meddelar EU:s rådsordförande Charles Michel.

De två före detta sovjetiska grannarna i Kaukasus, Armenien och

Azerbajdzjan, är i konflikt om området sedan 1990-talet, vilket också har lett till väpnade konflikter. Senast, i ett sex veckor långt krig 2020, dödades omkring 6 500 personer innan Ryssland medlade fram en vapenvila.

De senaste veckorna har demon-

strationer hållits i Armeniens huvudstad Jerevan. Många har krävt premiärminister Nikol Pasjinjans avgång. Orsaken är missnöje med hur han har hanterat konflikten om Nagorno-Karabach med Azerbajdzjan.

Förra månaden inledde Nikol Pasjinjan fredssamtal med Azer-

bajdzjans president Ilham Alijev.

"Ledarna har enats om att föra diskussioner om det framtida fredsavtalet som styr mellanstatliga relationer mellan Armenien och Azerbajdzjan", säger Charles Michel i ett uttalande.

(TT-Aftonbladet)